ساۋداداعى وزبىرلىق دۇنيە ٴجۇزى ەكونوميكاسىن مۇشكىل حالگە باستايدى

☐ جۇڭ شىڭ

امەريكا جاق جۋىقتا جۇڭگونىڭ امەريكاعا وتكىزەتىن تاۋارلارىنا ۇستەمەلەپ سالاتىن كەدەن باجىسىنىڭ باجى مولشەرىن جوعارىلاتامىز دەپ جار سالىپ، ٴوزىنىڭ ساۋداداعى وزبىرلىق تەگىن ونان ارى پاش ەتتى. الەم كولەمىندە دۇنيە ٴجۇزى ەكونوميكاسى اۋىر سوققىعا ۇشىرايتىن بولدى دەگەن الاڭ كوڭىل قاپتاي باستادى: مورگان ستانلەي سەرىكتەستىگىنىڭ تالداۋىندا امەريكا كەدەن باجىسىن 25%كە كوتەرەتىن بولسا، الەمدىك ەكونوميكانىڭ ارتۋ جىلدامدىعى 2.5%تەن تومەن دەڭگەيگە تۇسەدى دەپ اتاپ كورسەتىلدى؛ بەلگىيا ـ جۇڭگو ەكونوميكا جانە ساۋدا كوميتەتىنىڭ ٴتوراعاسى دەۋيت امەريكانىڭ "كەدەن باجىسىن قارۋعا اينالدىرۋ" ساياساتى الەمدىك ساۋدا كەدەرگىلەرىن كوبەيتىپ، ساۋدا سوماسىن ازايتىپ قالماستان، تەرىس ۇلگى اسەرىن قالىپتاستىرىپ، كەسىرلى باسەكەگە اپارىپ سوعىپ، اقىر ـ اياعىندا الەمدىك ەكونوميكانى قۇيعا باتىرادى دەپ قارادى.

امەريكا جاقتاعى كەيبىرەۋلەر كوپ جاقتى ساۋدا ەرەجەسىن بۇزىپ، الەمدىك كاسىپ تىزبەگىندەگى قامداۋ تىزبەگىنىڭ جاۋىپسىزدىگىنە قاتەر ٴتوندىرىپ، حالىقارالىق فينانس بازارىندا تولقۋ تۋعىزىپ، حالىقارالىق ساۋدا مەن دۇنيە ٴجۇزى ەكونوميكاسىنىڭ ارتۋىنا شالعىن تيگىزىپ وتىر. ولاردىڭ ٴبىر بەتكەي قىلىعى ەكونوميكانىڭ جاھاندانۋ اعىمىنا قارسى ٴجۇرىپ، بازار باسەكەسى پرينسيپىمەن كەرەعار كەلىپ، دۇنيە ٴجۇزى ەكونوميكاسىنىڭ كەرى شەگىنۋ قاتەرىن كورنەكتى كۇشەيتتى. ٴبىر ـ بىرىمەن بالداي باتىپ، سىڭداي سىڭگەن دۇنيە ٴجۇزى ەكونوميكاسىنىڭ كاسىپتىك جۇلگەسىندە قورعامپازدىق، ٴبىر بەتكەيلىك ارقىلى اۋاشالانۋ مەن قارسىلاسۋدى قولدان جاساۋعا ۇرىنۋ شىندىقتان بەت بۇرعاندىق سانالادى، ارينە، مۇنىڭ جۇزەگە اسۋى مۇمكىن دە ەمەس. امەريكانىڭ «نيۋ ـ يورك ۋاقىت گازەتىنىڭ» سايتىندا جۋىقتا جاريالانعان ٴبىر حاباردا مىناداي ٴبىر ناقتى مىسال كەلتىرىلدى ـــــ "الما سەرىكتەستىگى از كۇن بۇرىن تەكساس شتاتىندا جوعارى دەڭگەيدەگى كومپيۋتەرلەردەن ٴبىرازىن جاساماق بولعان، ٴبىراق امەريكادان وعان قاجەتتى بۇراندالارمەن قامداي الاتىن جابدىقتاۋشى تابا الماپتى".

امەريكا جاقتاعى كەيبىرەۋلەردىڭ ٴمورال ـ اقيقات سەزىمىمەن جانە جاۋاپكەرشىلىك سەزىمىمەن جۇرداي جويداسىز قىلىعى بازار سەنىمىنە اۋىر سالقىن ٴتۇسىرىپ، الەمدىك فينانس بازارىنىڭ تولقۋىنا مۇرىندىق بولدى دەپ باسا دارىپتەگەن كوزقاراستى قايراتكەرلەردىڭ قاتارى كۇن سايىن كوبەيۋدە. دۇنيە جۇزىلىك بانكە، حالىقارالىق اقشا قورى ۇيىمى، دۇنيە جۇزىلىك ساۋدا ۇيىمى سياقتى حالىقارالىق قۇرىلىمدار "ەگەر ساۋدا سوعىسى وسى بەتى اسقىنا بەرسە، الەمدىك ەكونوميكاعا مۇنان دا اۋىر كەسىرىن تيگىزەدى" دەپ قايتا ـ قايتا ەسكەرتۋ جاساپ وتىر. جۋىقتا وتكەن 7 ەل توبىنىڭ باسشىلار باس قوسۋىندا فرانسيا، گەرمانيا، ۇلى بريتانيا سياقتى كوپ ەلدىڭ باسشىلارى تۇگەلدەي امەريكا جاقتىڭ ساۋدا قاجالىسىن تۇدىرعانىنا قاتتى الاڭداۋشىلىق ٴبىلدىردى؛ ەۋروپا كەڭەسىنىڭ ٴتوراعاسى تۇسك: "امەريكانىڭ باسقا ەلدەرمەن ۇزدىكسىز ۇشىققان ساۋدا شيەلەنىسى قارىم ـ قاتىناسى دۇنيە ٴجۇزىن كەرى شەگىنۋگە دۋشار ەتۋى مۇمكىن" دەپ ەسكەرتتى.

قازىرگى دۇنيە جۇزىندە كوپ جاقتىلىق ٴبىر بەتكەيلىكتىڭ، سەلبەسىپ بىرگە يگىلىكتەنۋ نولدىك جيىنتىق ويىنىنىڭ ورنىن باسىپ، بوگەۋ بەرمەس تاريحي ۇلكەن اعىمعا اينالىپ وتىر. امەريكا جاقتاعى كەيبىرەۋلەردىڭ ەسكى ويىمەن ۇلكەن اعىمعا قارسى شىعۋى جۇڭگو مەن امەريكا ەكى ەلدىڭ مۇددەسىن زياندايتاپ قالماستان، دۇنيە جۇزىندەگى مەملەكەتتەردىڭ ورتاق مۇددەسىنە دە كەساپاتىن تيگىزىپ، ٴار ەل حالقىنىڭ ورتاق باقىتىن بۇلدىرەدى.

(ماقالا 2019 ـ جىلى 8 ـ ايدىڭ 28 ـ كۇنگى «حالىق گازەتى» ندە باسىلعان)

الدىڭعى 7 ايدا شينجياڭنىڭ سىرتقى ساۋدا يمپورت ـ ەكسپورت جالپى قۇنى 13.3% ارتتى

(باسى 1 ـ بەتتە)

مۇندا يمپورت 4 ميلليارد 230 ميلليون يۋان بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 87.7% ارتىپ، 2017 ـ جىلدان بەرگى ايلىق يمپورت ەڭ جوعارى ورەگە جەتكەن.

ٴۇرىمجى كەدەنى قامداعان ساندى مالىمەتتەن قاراعاندا، الدىڭعى 7 ايدا رايونىمىزدىڭ ٴتۇرلى ساۋدا تاسىلدەرىندە تۇگەلدەي ٴبىرشاما زور ارتۋ مولشەرى جارىققا شىققان. شاعىن سوماداعى شەكارا ساۋداسىنىڭ يمپورت ـ ەكسپورت جالپى قۇنى 44 ميلليارد 110 ميلليون يۋان بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 7.5% ارتىپ، ۇقساس مەزگىلدەگى شينجياڭنىڭ يمپورت ـ ەكسپورت ساۋدا جالپى قۇنىنىڭ 58%ىن يەلەگەن؛ ادەتتەگى ساۋدا يمپورت ـ ەكسپورت جالپى قۇنى 27 ميلليارد 640 ميلليون يۋان بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 21.8% ارتقان. كەدەن ەرەكشە باقىلاۋ ـ باسقارۋ ورىندارى زات اينالىمى تاۋارىنىڭ يمپورت ـ ەكسپورت جالپى قۇنى 2 ميلليارد 610 ميلليون يۋان بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 130% ارتقان؛ باجى قورعاۋدى باقىلاۋ ـ باسقارۋ ورىندارىندا شەكارادان كىرگىزىلەتىن ـ شىعارىلاتىن تاۋارلاردىڭ يمپورت ـ ەكسپورت جالپى قۇنى 790 ميلليون يۋانعا جەتىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 29.2% ارتقان.

مەملەكەت ايىرماشىلىعى جونىنەن الىپ قاراعاندا، قازاقستان ٴالى دە جۇڭگو شينجياڭنىڭ ٴبىرىنشى ۇلكەن ساۋدا سەرىكتەسى ورنىن مىقتاپ يەلەگەن، جۇڭگو شينجياڭنىڭ قازاقستانمەن يمپورت ـ ەكسپورتىنىڭ ارتۋ اعىنى كورنەكتى بولعان. الدىڭعى 7 ايدا قازاقستانعا قاراتقان يمپورت ـ ەكسپورتى 34 ميلليارد 830 ميلليون يۋان بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 17.2% ارتقان؛ قىرعىزستانعا قاراتقان يمپورت ـ ەكسپورتى 10 ميلليارد 670 ميلليون يۋان؛ رەسەيگە قاراتقان يمپورت ـ ەكسپورتى 5 ميلليارد 410 ميلليون يۋان بولعان. ۇقساس مەزگىلدە، جۇڭگو شينجياڭنىڭ اۋستراليياعا، ارگەنتيناعا، وڭتۇستىك افريكاعا قاراتقان يمپورت ـ ەكسپورتىنىڭ ارتۋ اعىنى شاپشاڭ بولىپ، ساۋدا وبيەكتىلەردىنىڭ كوپ تەگىزدەنۋ اۋقىمى جارىققا شىققان.

ٴۇرىمجى كەدەنىنىڭ تالداۋىنا قاراعاندا، الدىڭعى 7 ايدا رايونىمىزدىڭ سىرتقى ساۋداسى ورنىقتى ارتۋ كۇيىن ساقتاپ، ىشكى ـ سىرتقى فاكتورلاردىڭ جان ـ جاقتى ىقپالىنىڭ پايداسىن كورگەن. ەل ٴىشى جاعدايىنان قاراعاندا، ەلىمىزدىڭ حالىق شارۋاشىلىعى ورنىقتى اينالىم جاساپ، شينجياڭنىڭ سىرتقى ساۋداسىن دامىتۋدى پارمەندى دەمەدى. حالىقارالىق جاعدايدان قاراعاندا، جۇڭگو شينجياڭنىڭ باستى ساۋدا ەلدەرىنىڭ ەكونوميكاسى ورنىقتى ارتىپ، سىرتقى ورتا سىرتقى ساۋدانىڭ ارتۋىنا ٴتيىمدى بولعان.

(باسى 1 ـ بەتتە)

ەكولوگيانى قالپىنا كەلتىردىك. جاقىندا 2 جىلدا حوتان ايماعىندا تاسقىن سۋىن باستاپ سۋارعان توراڭعى ورمانىنىڭ اۋماعى ٴبىر ميلليون مۋدان استى"، ـ دەپ تانىستىردى حوتان ايماقتىق ورمان شارۋاشىلىعى جانە جايىلىم مەكەمەسى پارتيا باسشىلىق گرۋپپاسىنىڭ شۋجيى چىن باۋجۇن.

بيىل حوتان ايماقتىق ورمان شارۋاشىلىعى جانە جايىلىم مەكەمەسى تارىم وزەنى الابى حوتان باسقارۋ مەكەمەسى قاتارلى ورىندارمەن بىرلەسىپ، تارىم وزەنى الابىنىڭ توراڭعى ورمانى ەكولوگيالىق جۇيەسىن جاقسارتۋ ارەكەتىن باستاپ اتقارىپ، حوتان وزەنىنىڭ تارماق اعىنى بولعان يۇرۇڭقاش وزەنى مەن قاراقاش وزەنىندە تاسقىن مەزگىلىنەن پايدالانىپ، الاپتاعى سۋ تاپشى توراڭعى ورمانىنا سۋ جىبەرىپ، كەڭ اۋماقتاعى توراڭعى ورمانىن قالپىنا كەلتىرىپ، ٴوڭىرلىك ەكولوگيالىق جۇيەنى اناعۇرلىم جاقسارتتى.

"ٴبىز 8 ـ ايدىڭ 8 ـ كۇنىنەن باستاپ تاسقىن سۋىن باستاپ سۋارۋدى باستادىق، قازىر ٴونىمى اسا كورنەكتى بولدى"، ـ دەدى لوپ اۋدانى ورمان شارۋاشىلىعى جانە جايىلىم مەكەمەسى توراڭعى ورمانىن باسقارۋ پۋنكتىنىڭ ورىنباسار باستىعى يمىنتوحتى ٴماتىمىن تانىستىرىپ. لوپ اۋدانىنىڭ اڭگيا اۋىلى دارۋان مەملەكەتتىك الەۋمەتتىك يگىلىك ورمانىن باسقارۋ ـ قورعاۋ پۋنكتى باسقارىپ ـ قورعايتىن كوپ جەردەگى توراڭعى ورمانىندا تاسقىن سۋى اعاشتار اراسىنان اعىلا اقتى؛ بىلتىر تاسقىن سۋىن باستاپ سۋارعان تاسقىن سۋىن باستاۋ تۋعانىنىڭ ماڭىندا توراڭعى ورمانى مەن جىڭعىلدار قاۋلاي ٴوستى، بىلتىر تاسقىن سۋىنان پايدالانىپ وسىرگەن جىڭعىل مايسالارى قازىر ٴوسىپ ىرگە جەتتى.

بيىل لوپ اۋدانى تاسقىن سۋىن باستاپ توراڭعى ورمانىن سۋارۋدى 55 مىڭ مۋدان ارتتىرۋدى جوسپارلاۋدا، قازىرگى اياق الىسى ٴساتتى. قاراقاش اۋدانى بيىل تاسقىن سۋىن باستاپ سۋارۋدى 100 مىڭ مۋدان استامعا جەتكىزۋدى جوسپارلاۋدا. قازىر جەر ـ جەر تاسقىن مەزگىلى سىندى وسى شەشۋشى مەزگىلدەن ٴتيىمدى پايدالانىپ، تاسقىن سۋىن باستاپ سۋارۋ قىزمەت تەبىنىن كۇشەيتىپ، ٴتيىپتى دە كوپ تاسقىن سۋىن توراڭعى ورمانى وڭىرىنە باستاۋعا قۇلشىنۋدا.

چىن باۋجۇن بىلاي دەپ تانىستىردى: تالاي جىلدان بەرى حوتان ايماعى تاسقىن سۋىنان پايدالانىپ توراڭعى ورمانىن سۋارۋدا تاباندى بولدى، سوڭعى جىلدارى ٴتيىپتى دە كوپ قارجى جانە تەحنيكالىق قولداۋعا يە بولعاندىعى سەبەپتى، قىزمەتتىڭ اياق الىسى تەزدەپ، ونىمدىلىگى ٴتيىپتى دە كورنەكتى بولدى. ٴىشىنارا وڭىرلەردە توراڭعى ورمانى، جىڭعىل، جابايى ٴشوپ قاتارلى ٴبىرشاما كەمەلدى ەكولوگيالىق جۇيە قالىپتاستى. ەكولوگيالىق ورتا جاقسارعانىنان كەيىن، ٴتۇرلى جابايى حايۋاناتتاردا ىركەس ـ تىركەس پايدا بولدى، اۋەلى، بىرنەشە قىستاق ماڭىنان جاراتىلىسىنان قويان جۇرەك، سەزىمتال قىرعاۋىلداردى دا كورۋگە بولاتىن بولدى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

تياناقتاندىرىپ، جاڭا داۋىردەگى پارتيانىڭ شينجياڭدى جونگە سالۋ جالپى جوباسىن، اسىرەسە، قوعام ورنىقتىلىعى مەن باياندى تىنىشتىق باس نىساناسىن دايەكتىلەندىرىپ، تياناقتاندىرىپ، كۇز ماۋسىمىنداعى وقۋ باستاۋدىڭ ٴتۇرلى قىزمەتتەرىن شىنايى جاقسى ىستەپ، جاڭا وقۋ جىلىنىڭ ورنىقتى باستالۋىنا، ورنىقتى قادام تاستاۋىنا شىنايى كەپىلدىك ەتۋ كەرەك.

ٴماجىلىس مىنالاردى باسا دارىپتەدى: وقىتۋشى، وقۋلىق، كلاس، وقىتۋ بايلىعى سياقتى جاعدايلاردى جالپى بەتتىك سارالاپ، ٴبىر ـ بىرلەپ تەكسەرىپ، ارتىق شەپ قامتاماسىز ەتۋ قىزمەتىن جان ـ جاقتى، تىڭعىلىقتى ويداعىداي ىستەپ، قالىڭ وقىتۋشى ـ وقۋشىلاردىڭ جاڭا وقۋ ماۋسىمىنداعى قىزمەتتەرگە تاسقىنداعان رۋحپەن كىرىسۋىنە شىنايى كەپىلدىك ەتۋ كەرەك. جاڭا وقۋ ماۋسىمىنىڭ باستالعانىن وراي ەتىپ، وقۋ باستاۋ تاربيەسىن ىنتىكەرلىكپەن ورىستەتىپ، شي جينپيڭنىڭ جاڭا ٴداۋىر جۇڭگوشا سوتسياليزم يدەياسىن ۇيرەنىپ، دايەكتىلەندىرىپ، سوتسياليستىك وزەكتى قۇن كوزقاراسىن اسقاقتاتىپ، ۇلتتار ىنتىماعى تاربيەسى مەن وتانشىلدىق تاربيەسىن ماڭىزدى ٴتۇيىن ەتىپ، "اۋەلگى ماقساتتى ۇمىتپاۋ، بورىشتى ەستە بەرىك ساقتاۋ" نەگىزگى تاقىرىپتىق تاربيەسىمەن ۇشتاستىرىپ، وقۋشىلاردى پارتيا تاريحىن، جاڭا جۇڭگو تاريحىن، مەكتەپ جاعدايىن، مەكتەپ تاريحىن ۇيرەنىپ، ۇلتتىڭ گۇلدەنۋى ۇلى مىندەتىن ارقالاي الاتىن جاڭا ٴداۋىر ادامدارى بولۋعا بەل بايلاۋعا جەتەكتەۋ كەرەك. قاۋىپسىزدىك تانىمىن بەرىك ورناتىپ، قاۋىپسىزدىكتى باسقارۋدىڭ ٴتۇرلى شارالارىن قاز ـ قالپىندا تياناقتاندىرىپ، قاۋىپسىزدىكتى باسىنان باستاپ جونگە سالۋدى كۇشەيتىپ، يدەولوگيا قىزمەتى جاۋاپكەرشىلىك ٴتۇزىمىن قاتاڭ تياناقتاندىرىپ، مەكتەپ اۋلاسىنىڭ قاۋىپسىزدىگى، ورنىقتىلىعى قىزمەتىن شىنايى ويداعىداي ىگەرۋ كەرەك. بەلگىلەمەگە قايشى، تارتىپكە قايشى مەكتەپ باسقارۋ ارەكەتتەرىنە قاتاڭ تيىم سالىپ، ورتا ـ باستاۋىش مەكتەپتەردىڭ "اۋىرتپالىعىن جەڭىلدەتۋ" دەگى قاتىستى بەلگىلەمەلەردى ويداعىداي تياناقتاندىرىپ، وقۋ ـ اعارتۋ ارقىلى حالىققا تيىمدىلىك جاساۋ ساياساتتارىنىڭ تياناقتانۋىن مىقتى ۇستاپ، حالىق رازى بولاتىن وقۋ ـ اعارتۋدى قۇرۋ كەرەك.

ٴماجىلىس مىنالاردى باسا دارىپتەدى: شي جينپيڭنىڭ جاڭا ٴداۋىر جۇڭگوشا سوتسياليزم يدەياسىن ٴبىر تۇتاس باسشىلىققا الۋعا تاباندى بولىپ، پارتيا ٴۇشىن ادام تاربيەلەۋگە، وتان ٴۇشىن دارىندى تاربيەلەۋگە تاباندى بولىپ، "قانداي ادام تاربيەلەۋ، ادامدى قالاي تاربيەلەۋ، كىم ٴۇشىن ادام تاربيەلەۋ" وسى ٴتۇبىرلى ماسەلەنى ويداعىداي شەشىپ، شينجياڭنىڭ قوعام ورنىقتىلىعى مەن باياندى تىنىشتىعى باس نىساناسىن جۇزەگە اسىرۋدى قۋاتتى دارىندى جانە اقىل ـ پاراسات تىرەگىمەن قامداۋ كەرەك. ساياسي قۇرىلىستى ماڭداي الدى ورىنعا قويىپ، مەكتەپتەردىڭ پارتيا قۇرىلىسى قىزمەتىن كۇشەيتىپ، وقۋشى بار جەردە پارتيانىڭ ۇيىمى بولۋدى، وقۋ ـ وقىتۋ بولعان جەردە پارتيانىڭ پارمەندى باسشىلىعى بولۋدى ورىنداۋ كەرەك. "اۋەلگى ماقساتتى ۇمىتپاۋ، بورىشتى ەستە بەرىك ساقتاۋ" نەگىزگى تاقىرىپتىق تاربيەسىن تىڭعىلىقتى ورىستەتىپ، نەگىزگى تاقىرىپتىق تاربيەنىڭ ونىمدىلىگىن تۇتاس رايونىمىزدىڭ وقۋ ـ اعارتۋ قىزمەتىنىڭ جاڭا جاعدايىن اشۋدىڭ قۋاتتى قوزعاۋشى كۇشىنە اينالدىرۋ كەرەك.

ٴماجىلىس مىنالاردى تالاپ ەتتى: يدەيا ـ ساياسي قىزمەتتى مەكتەپتەردىڭ ٴتۇرلى قىزمەتتەرىنىڭ جان تامىرى ەتىپ، يدەيا ـ ساياسي نازاريا ساباعىن ويداعىداي جۇرگىزىپ، يدەيا ـ ساياسي قىزمەت قوسىنىن سەپتەۋدى كۇشەيتىپ، "ۇشكە كىرۋ، ەكىمەن بايلانىس جاساۋ، بىرمەن دوستاسۋ" قيمىلىن ىنتىكەرلىكپەن ورىستەتۋ كەرەك. وقىتۋشىلاردىڭ ساباقحاناداعى وقىتۋ قيمىلىن جۇيەگە ٴتۇسىرىپ، تاماشا وقىتۋشىلار ٴمورالىن، وقىتۋشىلار ستيلىن جەتىلدىرىپ، وقىتۋشىلاردى باۋلۋدى، باسقارۋدى كۇشەيتىپ، وقىتۋشىلارعا كوڭىل ٴبولۋ، قامقورلىق جاساۋ تەبىنىن ارتتىرىپ، وقىتۋشىلاردى قۇرمەتتەيتىن، وقۋ ـ اعارتۋعا ٴمان بەرەتىن تاماشا ٴداستۇردى بارىنشا اسقاقتاتىپ، وقىتۋشىلاردى قام ـ قايعىدان ارىلتىپ، قيىنشىلىعىن شەشەتىن ناقتى ىستەردى كوبىرەك ىستەۋ كەرەك.

ٴماجىلىس مىنالاردى تالاپ ەتتى: جاڭا جۇڭگو قۇرىلعاندىعىنىڭ 70 جىلدىعىن قۇتتىقتاۋدى مىقتاپ ارقاۋ ەتىپ، "مەن جانە مەنىڭ وتانىم" بۇقارالىق سيپاتتى نەگىزگى تاقىرىپتىق ۇگىت ـ تاربيە قيمىلىن كەڭ كولەمدە ۇيىمداستىرىپ، ورىستەتىپ، "ٴتورت تانىم" دى كۇشەيتىپ، "ٴتورت سەنىم" دى بەكەمدەپ، "ەكىنى قورعاۋ" دى ورىنداپ، ٴار ۇلت وقىتۋشى ـ وقۋشىلارىن، وتە ـ موتە، جاستار مەن ورەندەردى جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋى سىندى جۇڭگو ارمانىن جۇزەگە اسىرۋعا تىنباي قۇلشىنىس جاساۋعا تاربيەلەۋ، باستاۋ كەرەك.

ۇلتتىڭ گۇلدەنۋى جولىندا . ەرجۇرەك قۇرباندار شەجىرەسى

ليۋ يڭجۇن:

باتىرلىقپەن ۇرىككەن قاشىردى تىزگىندەپ، بالالاردى قۇتقارعان لەي فىڭداي جاقسى جاۋىنگەر

ليۋ يڭجۇننىڭ سۋرەتى.

☐ شينحۋا اگەنتتىگى تاراتقان

شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ 8 ـ ايدىڭ 11 ـ كۇنى چاڭچۇننەن بەرگەن حابارى (ٴتىلشى شاۋ مەيچي). چاڭچۇن قالالىق 18 ـ ورتا مەكتەپتىڭ ٴار جىلعى وقۋ باستاعان ٴبىرىنشى كۇن "يڭجۇن كۇنى" دەپ اتالادى. وقۋشىلار ليۋ يڭجۇن قۇربانىنىڭ حيكاياسىمەن قايتا قاۋىشىپ، وعان دەگەن ساعىنىشتارى مەن قۇرمەتتەرىن بىلدىرەدى. بۇل قاھارماننىڭ انا مەكتەبى "يڭجۇن ورتا مەكتەبى" دەپ اتالىپ، ليۋ يڭجۇن قۇربانىنىڭ جۇرت قامىن جەپ، ۇلەس قوسۋعا پەيىل رۋحىن جالعاستىرىپ كەلەدى. ونىڭ ٴتىرى كۇنىندە جازعان ەستەلىگى مەكتەپ اۋلاسىندا كورمەگە قويىلىپ، كەيىنگىلەردى ٴوزىن تاربيەلەپ ەركىن جەتىلدىرۋگە، باتىلدىقپەن بورىش ارقالاۋعا ٴار ۋاقىت جىگەرلەندىرىپ كەلەدى.

ليۋ يڭجۇن، 1945 ـ جىلى دۇنيەگە كەلگەن، جيليننىڭ چاڭچۇننەن. 1960 ـ جىلى چاڭچۇن قالالىق 18 ـ ورتا مەكتەپكە وقۋعا تۇسەدى، 1962 ـ جىلى جۇڭگو حالىق ازاتتىق ارمياسىنا قاتىناسادى.

ليۋ يڭجۇن ارمياعا قاتىناسقان 2 ـ جىلى ماۋ زىدۇڭ قاتارلى اعا بۋىن پرولەتاريات توڭكەرىسشىلەرى لەي فىڭ جولداستان ۇيرەنۋدىڭ ۇلى ۇندەۋىن شىعارعان كەزگە تۋرا كەلدى. ول بەلسەندى ٴۇن قوسىپ، ٴارقانداي كەز، ٴارقانداي جەردە لەي فىڭدى ۇلگى ەتىپ، لەي فىڭداي جاقسى جاۋىنگەر بولۋعا بەل بايلايدى. ول ەستەلىگىنە بىلاي دەپ جازادى: "ٴبىر ادام مەيلى قانشا ۇزاق جاساسا دا ونىڭ ٴومىرى پارتيانىڭ ايىندى كوممۋنيزم ىستەرىنە ارنالسا عانا شەكسىز داڭقتى، قۇنعا يە بولا الادى. لەي فىڭ وسىلاي ىستەي العان ەكەن، مەن دە ىستەي الامىن".

ليۋ يڭجۇن لەي فىڭنان ۇيرەنىپ، ٴسوزى مەن ارەكەتى بىردەي بولىپ، كىشكەنە ىستەردەن باستاپ ىستەدى، جانىنداعى ىستەردەن باستاپ ىستەدى. ليان ـ دۇيدە ول "كاسىپتەن سىرتقى رەمونتشى" بولدى، ليان ـ دۇيدىڭ ۇستەل ـ ورىندىعى، ەسىك ـ تەرەزەسى بۇزىلسا، ول دىرىقتىلىقپەن رەمونتتايدى. شيپاحانادا جاتقان كەزدە ول "ەڭبەكشىل تىنىعۋشى" بولدى، سالماقتى ناۋقاستارعا كومەكتەسىپ سۋ اكەلىپ، تاماق جەتكىزىپ بەردى، ەمدەۋ قىزمەتكەرلەرىنە كومەكتەسىپ جەر سىپىردى، توكىرگىش تۇبەكتى تازالادى. قىزمەت ساپارى بارىسىندا ول "مىندەتتى قىزمەتكەر" بولىپ، كارىلەر مەن بالالارعا جاردەم بەرىپ، قايدا قيىنشىلىق بولسا سول جەردەن تابىلىپ، جول بويى جاقسى ٴىس ىستەدى. اسكەري ٴبولىم تۇرعان جەردە ول جاقىن ماڭداعى باستاۋىش مەكتەپتىڭ "مەكتەپ سىرتىنداعى جەتەكشىسى" بولىپ، ۇنەمى كىشكەنتاي دوستارعا ساياسات ساباعىن ٴوتتى، ول تاعى ٴوزىنىڭ قوسىمشا قاراجاتىمەن مەكتەپكە كوپتەگەن توڭكەرىستىك قاھارمانداردى ۇگىتتەيتىن كىتاپتاردى ساتىپ الىپ بەردى. ول لەي فىڭ سياقتى ٴارقاشان بوس وتىرا المادى، قولى بوساي قالسا بولدى، جۇرتشىلىق ٴۇشىن جاقسى ٴىس ىستەدى. ٴبىر جولى ليان ـ دۇي قىستاقتا تۇرىپ، وندىرىسپەن شۇعىلداندى، ول قىستاقتا قارتايعان، دەنساۋلىقتارى ناشارلاعان، تۇرمىستارىندا قيىنشىلىعى بار ەرلى ـ زايىپتىنى بايقاپ، وندىرىستەن سىرت ۋاقىتتا ٴار كۇنى قارتتارعا سۋ تاسىپ، وتىن جارىپ، ٴۇيىن رەتتەپ، تازالاپ بەرەدى، كەتەر كەزىندە تاڭنان تۇرىپ، ٴتۇنى بويى ىستەپ، قارتتارعا ٴبىر ۇلكەن ٴساي ۇراسىن قازىپ بەرەدى. ول دا لەي فىڭ سياقتى جاقسى ٴىس ىستەگەندە اتى ـ ٴجونىن ايتپادى. جامىس قالاسىنىڭ باتىس رايونىندا ۇنەمى مىنا وتباسىنا كومەكتەسىپ استىق ساتىپ الىپ بەرسە، انا وتباسىنا كومەكتەسىپ سۋ اكەلىپ بەردى، جۇرتشىلىق باستان ـ اياق ونىڭ اتى ـ ٴجونىنىڭ كىم ەكەنىن دە بىلمەيدى.

1966 ـ جىلى 3 ـ ايدىڭ 15 ـ كۇنى ليۋ يڭجۇن تۇرعان زەڭبىرەكشىلەر ليانى جامىس قالاسىنىڭ ماڭىنا جاتتىعۋ جاساۋ ـ مىندەت وتەۋگە بارادى. 3 زەڭبىرەك ارباسى الەۋمەتتىك اۆتوبۋز بەكەتىنە تاياپ قالعان شاقتا، جىلدامدىعىن باسەڭدەتەدى، ويتكەنى بۇل ارادا ادامدار قايشىلىسىپ، ماشينالار اعىلىپ جاتقاندىقتان، قاشىردىڭ جۇرتشىلىقتى سوعىپ كەتۋىنەن الاڭدايدى. ٴبىراق ٴبىر زەڭبىرەك ارباسىنا شەگىلگەن تۇپكى قاشىر ماشينا لاباسىنىڭ داۋسىنان ۇرىكىپ، ارتىنا شۇعىل بۇرىلىپ، قاشىرلى اربا ادامدار تولى اۋدانعا قاراي اعىزا جونەلىپ، جاعداي تۇتەنشە شۇعىل كۇيگە تۇسەدى. زەڭبىرەك ارباسىن ايداۋشى ليۋ يڭجۇن يەمەن ۇرىككەن قاشىردىڭ موينىن سوعادى. ۇرىككەن قاشىر كۇشپەن تاس جولدىڭ سول جاق جاعالاۋىنداعى تار جولعا قاراي بۇرىلادى. ليۋ يڭجۇن تىزگىندى قاتتى تارتسا دا ۇرىككەن قاشىر بوي بەرمەي قاشا بەرەدى. جۇرتشىلىق ايعاي سالىپ وعان تىزگىندى قويا بەرە سال دەيدى. وسى ۋاقىتتا زەڭبىرەك ارباسىنىڭ الدىندا جاقىنداۋ جەردە 6 بالا ويناپ ٴجۇر ەدى، ولار وزدەرىنە قاراي قۇيعىتىپ كەلە جاتقان ۇرىككەن قاشىردان قورقىپ قايتەرلەرىن بىلە الماي قالادى. ٴدال وسى قىسىلتاياڭ قيىن شاقتا ليۋ يڭجۇن جەكە باسىنا تونگەن حاۋىپكە قاراماي، بار كۇشىمەن تىزگىندى بىلەگىنە الدە نەشە وراپ جىبەرىپ، قاتتى تارتىپ قالعاندا، قاشىردىڭ الدىڭعى ەكى اياعى اسپانعا قاراي كوتەرىلەدى. بىلە ـ شالا ول قوس اياعىمەن قاشىردىڭ ەكى ارتقى اياعىن بار پارمەنىمەن تەۋىپ قالىپ جىبەرىپ تۇسىرەدى. 6 بالا امان ـ ەسەن قاتەردەن قۇتىلادى، ول ٴوزى اۋناپ كەتكەن اربانىڭ استىندا قالادى. جاراقاتى اۋىر بولعاندىقتان، قۇتقارۋ ٴونىم بەرمەي، ەرلىكپەن قۇربان بولادى، سول جىلى ول نەبارى 21 جاستا عانا ەدى.

ليۋ يڭجۇن قۇربان بولعانىنان كەيىن، ول تۇرعان اسكەري ٴبولىم پارتكومى وعان ٴبىرىنشى دارەجەلى ەڭبەك جازىپ، ونى جۇڭگو كوممۋنيستىك پارتياسىنىڭ رەسمي مۇشەسى دەپ تانيدى. جۇڭگو حالىق ازاتتىق ارمياسى بۇرىنعى باس ساياسي ٴبولىمى بۇكىل ارميادا ليۋ يڭجۇننان ۇيرەنۋ ۇندەۋىن شىعارادى. جامىس قالاسى ليۋ يڭجۇن قۇربانىنىڭ قابىرىن سالادى. چاڭچۇن قالالىق توڭكەرىستىك قۇرباندار ەسكەرتكىش سارايىنان ليۋ يڭجۇن قۇربانىنىڭ ىزگى ىستەرى كورمە ورنى سالادى.

بۇگىندەرى ليۋ يڭجۇن تۇرعان بۇرىنعى جەر "يڭجۇن الەۋمەتتىك اۋماعى" دەپ اتالدى. ىرداۋ رايونى باليباۋ يڭجۇن الەۋمەتتىك اۋماعىنىڭ شۋجيى ياڭ شۋياڭ بىلاي دەيدى: "ليۋ يڭجۇن قۇربانىنىڭ رۋحى باستان ـ اياق ٴبىزدى العا باسۋعا شابىتتاندىرىپ كەلەدى، ٴبىز ليۋ يڭجۇن قۇربان سياقتى حالىق ٴۇشىن قىزمەت ىستەۋدىڭ ۇلى سۇيىسپەنشىلىگىن قاجەت ەتەمىز، قاراپايىم قىزمەت ورنىندا ۇلەس قوسۋعا پەيىل بولىپ، باتىلدىقپەن مىندەت ارقالايمىز!".

شينجياڭ گازەتى سايتى http://kazakh.xjdaily.com

مەكەن ـ جايىمىز: ٴۇرىمجى قالاسى ياڭزىجياڭ جولى 1 – ٴنومىرلى اۋلا، پوچتا ٴنومىرى: 830051، فاكس: 5593305 ايلىق باعاسى 19 يۋان، جىلدىق باعاسى 228 يۋان